

Fakamatala fekau'aki mo e moó ma'á e fāmilí

Fakamatala ma'á e kakai 'oku puke 'i he moó

Pepa mo'oni'i me'a 1

Fakamatala ma'á e kakai 'oku mahalo'i kuo nau ma'u 'a e moó

Ngali kuo ma'u koe 'e he moó

'Oku mahalo'i 'e ho'o toketaá 'oku ma'u koe pe ko ho'o tamá 'e he moó.

Kātaki 'o muimui ki he fale'i 'a ho'o toketaá pea fakamavahe'i koe 'i 'api kae 'oua leva kuo:

- 'Ikai ke toe lava ke ke fakapipihi mo ho'o tamá 'a e mahakí (vakai ki lalo) PE
- Kuo hā meí he ola 'o e ngaahi sivi 'oku 'ikai ke ke ma'u pe ma'u 'e ho'o tamá 'a e moó.

Fakamama'o meí ha ní'hi kehe ke 'oua na'a' ke fakamafola 'a e mahakí

1. **Nofo ma'u 'i 'api ke 'osi 'a e 'aho 'e nima meí he 'uluaki 'aho ne ake ai 'a e matá, kou'ahé pe kaungaó. 'Oku 'uhinga 'eni 'oku totonu ke ke nofo ma'u 'i 'api kae 'oua leva kuo a'u ki he ngata'anga 'o e 'aho ko 'ení ('a ia ko e 'aho 'e ono fakakātoa).**

_____ ('aho)

Ke fakafonu 'e he toketaá 'a e 'aho ke ngata mei ai 'a e vaha'a taimi pipihi 'a e mahakí
(Doctor to insert the end date of the infectious period)

Kapau 'okú fiema'u ke ke sio ki ha toketā, kātaki 'o 'uluaki telefoni ki ai koe'uhí ke 'oua na'a' ke fakamafola atu 'a e mahakí kia kinautolu 'i he ngaahi loki talitalí.

2. **Kapau 'e fakapapau'i atu 'e he toketaá 'okú ke ma'u 'a e moó:**

Ko e vaha'a taimi 'e ala pipihi atu aí ko e 'aho 'e 2 kimu'a ke hā mai 'a e fufulá, 'aho 'uluaki 'o 'ene ake' pea mo e 'aho 'e 5 ki mui aí ('aho 'e 8 fakakātoa). Ko e vaha'a taimi 'okú ke ala fakapipihi atu ai 'a e mahakí 'oku:

meí he 'aho _____ ki he 'aho _____

Ke fakafonu 'e he toketaá 'a e kotoa 'o e vaha'a taimi pipihi 'a e mahakí
(Doctor to complete the whole infectious period)

'E ala ma'u foki 'e ha kakaí 'a e moó meiate koe 'i ha fa'ahinga taimi pē lolotonga 'o e vaha'a taimi ko 'ení. Kātaki 'o fakahā atu ki he fāmilí mo e kau 'a'ahí (vakai ki he peesi hokó ki he ní'hi 'e ala uesiá).

Ko e hā 'oku fiema'u ai ke u nofo mavahe 'i 'api?

Kapau 'oku kamakamata ma'u koe 'e he moó, 'e hoko 'a hono fakamavahe'i koe 'i 'api ke ne ta'ofi ai ha'a ne pipihi atu ki ha ní'hi kehe pea tokoni foki ki ho'o fakaakeaké.

Pepa mo'oni'i me'a 1 - Fakamatala ma'á e Kakai 'oku mahalo'i kuo nau ma'u 'a e moó (hoko atú)

Ko e hā 'a e 'uhinga 'o e nofo mavahe (isolation)?

'Oku 'uhinga eni ko e nofo 'i 'api 'o fakamama'o me'i ha ni'ihiki kehe. 'Oua na'á ke 'alu ki he ngāue, akó, akoteú, ngaahi ngāue fakakulupu pe fakasōsiale, sipoti, pe ngaahi feitu'u fakapule'anga 'o hangē ko e ngaahi fale faivá, moló, supamāketí, pe ki ha ngaahi māketi fakatau'anga me'atokoni mo ha ngaahi falekai. 'Oua na'á ke ngāue'aki 'a e ngaahi fai'anga fefononga'aki fakatokolahi (public transport) pe 'a'ahi atu ki ha ngaahi kaungāme'a pe fāmili. Faka'ehi'ehi mei ha'o 'i ha loki tatau mo ha kakai 'oku 'ikai malu'i kinautolu me'i he moó.

'E fēfē kapau te u ongo'i puke lahi ange pea fiema'u ke u toe 'alu ki he toketā?

Kapau 'e fiema'u ke ke sio ki ha toketā, kātaki 'o telefoni ki ha senitā fakafaito'o pe kilīniki tu'a taimi (after-hours clinic) kimu'a peá ke toki 'alu atu ki ai pe ke tala ange ngali 'okú ke puke 'i he moó.

Ko e hā 'a 'eku me'a 'e fai kapau kuo ma'u hoku ngaahi sivi 'o mahino 'oku ou ma'u 'a e mō?

Kapau 'oku ma'u koe pe ko ho'o tamá 'e he moó, 'e malava ke ke fakamafola atu 'a e mahakí me'i he 'aho 'e ua kimu'a 'i he kamata 'a 'ene ake', 'aho na'e hā ai 'ene fufulá, pea mo e 'aho 'e nima ki mui a'i ('aho 'e valu fakakātoa). Ko e ngaahi me'a eni 'oku fiema'u ke ke fakahokó:

1. 'Ai ha lisi 'o e kakai na'a nau ala ma'u 'a e moó meiate koé.

'E fiema'u ke ke fakahā atu ki he ni'ihiki kehe na'a nau ala ma'u 'a e mahakí meiate koé pe ko ho'o tamá.

Lisi 'a e kakai na'a nau ofi atu kiate koe/ki ho'o tamá lolotonga 'a e ngaahi 'aho 'e valu ko iá:

- Ngaahi mēmipa 'o ho fāmili 'i 'apí, ha kau 'a'ahi pe kakai na'a mou 'a'ahi ki ai
- Kakai 'i ho 'apingāue pe 'apiakó faka'univēsiti pe tekí, 'apiako 'a ho'o tamá, sēvesi akoteú pe kinití
- Ha fa'ahinga kulupu 'o ha kakai na'a mou fetaulaki - 'i ha ngaahi paati pe ngaahi me'a fakasōsiale, 'i ha ngaahi timi sipoti pe kulupu faiva

Ko kinautolu ne nau 'i ha mita 'e taha meiate koe 'i ha taimi pē lolotonga 'a e ngaahi 'aho ko 'eni 'e valú kuo nau tu'u laveangofua ki hono ma'u 'o e moó meiate koé. Ko kinautolu 'eni na'e "ofi kiate koé."

'Oku totonu ke tokanga 'a kinautolu kotoa na'e ofi atu kiate koé he te nau ala ma'u 'a e moó pea siofi 'a e ngaahi faka'ilongá. 'E ala fiema'u ke fakamama'o ha ni'ihiki me'i he ngāue, akoteú kapau 'oku te'eki ai malu'i kinautolu.

2. Kātaki 'o tala ki he kakai ko 'eni pea 'oatu kiate kinautolu 'a e

Pepa mo'oni'i me'a 2

Fakamatala kia kinautolu ne nau ofi ki ha taha mō

Fakapapau'i 'oku 'ilo 'e kinautolu na'e ofi atu kiate 'a ho'o puke 'i he moó. 'E lava ke ke 'ai ha tokotaha ke ne 'oange kiate kinautolu ha ngaahi tatau 'o e fakamatala 'i he ngaahi peesi hoko maí. Pe ko ha'o fakahinohino kiate kinautolu 'a e pepa mo'oni'i me'a fekau'aki mo e ni'ihiki 'ofi kiate koé 'i he uepisaiti 'a e Auckland Regional Public Health Service www.arphs.health.nz/mumps